

Семів Л. К.

*професор, доктор економічних наук,
Львівський навчально–науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»,
завідувач кафедри менеджменту та соціальних наук
(м. Львів), Україна; e–mail: semivlk@rambler.ru*

Лалакулич М. Ю.

*доцент, кандидат економічних наук
доцент кафедри бухгалтерського обліку
Ужгородський торговельно–економічний інститут
Київського національного торговельно–економічного університету
(м. Ужгород), Україна;
e–mail: 1969emyou@gmail.com*

ФУНКЦІОНУВАННЯ ПРАЦЕРЕСУРСНОЇ ТА МІГРАЦІЙНОЇ СИСТЕМ УКРАЇНИ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ РИЗИКІВ РОЗВИТКУ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню специфічних проявів та тенденцій взаємовпливу і взаємозалежності працересурсної та міграційної систем в Україні; вказано на необхідність врахування потенційного впливу низки ризиків, які можуть суттєво позначитися на функціонуванні працересурсної сфери; визначені особливості зв'язку та взаємозалежності останніх під впливом різних чинників: демографічного, соціально–економічного, фінансового, інтеграційного, освітнього.

Ключові слова: працересурсна система, ринок праці, міграційна система, ризики, взаємодія, чинники.

Формул: 0; рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 6

Semiv L.

*Lviv Educational–scientific Institute of the Banking University
Professor, Doctor of Economics,
Head of the Department of Management and Social Sciences
Ukraine; e–mail: semivlk@rambler.ru*

Lalakulych M.

*Uzhgorod Trade and Economic Institute
Kyiv National University of Trade and Economics
Associate Professor, PhD
Associate Professor of Accounting Department
Ukraine; e–mail: 1969emyou@gmail.com*

THE FUNCTIONING OF LABOUR RESOURCE AND MIGRATION SYSTEMS OF UKRAINE IN CURRENT RISKS

Abstract. The article investigates specific manifestations and trends of labour resource and migration systems in Ukraine. Studied the need to consider the potential impact of a number of risks that can significantly affect the functioning of labour resource areas, namely the impact of the global economy, the intensification of fighting in the East of Ukraine, deploying of "hybrid war" by Russia in new areas, worsening of internal political crisis. The features of communication and interdependence of labour resource and migration systems under the influence of demographic, socio–economic, financial, integration, educational factors of development are defined. During the population aging high migration results in reducing of human capital and its quality. Precarity of the Ukrainian society is associated with unstable lifestyle and working without long–term guarantees, leading to the proliferation of non–standard employment. Galloping nature of poverty (especially total poverty among the working population) activates the internal and external movement of

Ukrainian labour force. The impact of financial factors is considered through the analysis of private money transfers of Ukrainian labour migrants in Ukraine. Military operations in eastern Ukraine actualize the problem of integration of internally displaced people into local communities and it requires the formation mechanisms of adaptation and integration. Enhancing educational migration abroad is accompanied by a growing loss of intellectual potential of Ukrainian citizens, especially young people.

Keywords: labour resource system, labour market, migration system, risks, interaction factors.

JEL classification: J40, O15, R23, F22

Formulas: 0; fig.: 0, tabl.: 0, bibl.: 6

Семив Л. К.

*профессор, доктор экономических наук,
Львовский учебно–научный институт ГВУЗ «Университет банковского дела»,
заведующая кафедры менеджмента и социальных наук
(г. Львов), Украина; e–mail: semivlk@rambler.ru*

Лалакулич М. Ю.

*доцент, кандидат экономических наук,
доцент кафедры бухгалтерского учета,
Ужгородский торгово–экономический институт
Киевского национального торгово–экономического университета
(г. Ужгород), Украина; e–mail: 1969etyou@gmail.com*

ФУНКЦИОНИРОВАНИЕ ТРУДОРЕСУРСНОЙ И МИГРАЦИОННОЙ СИСТЕМ УКРАИНЫ В СВЕТЕ СОВРЕМЕННЫХ РИСКОВ РАЗВИТИЯ

Аннотация. Статья посвящена исследованию специфических проявлений и тенденций взаимовлияния и взаимозависимости трудоресурсной и миграционной систем в Украине; указано на необходимость учета потенциального влияния рисков, которые могут существенно повлиять на функционирование трудоресурсной сферы; определены особенности связи и их взаимозависимости под влиянием разных факторов: демографического, социально–экономического, финансового, интеграционного, образовательного.

Ключевые слова: трудоресурсна система, рынок труда, миграционная система, риски, взаимодействие, факторы.
Формул: 0; рис.: 0, табл.: 0, бібл.: 6

Вступ. На зламі тисячоліть (зрештою, як і в інші важливі періоди життя Української держави) існує стійкий інтерес науковців і практиків до досліджень особливостей розвитку працересурсної системи країни та регіонів та її зв'язку з процесами трудових міграцій українців. Цей фокус дослідження набуває великого значення і його важко переоцінити не тільки для умов глобалізації, визначення Україною курсу на приєднання до ЄС, входження у світогосподарські зв'язки, але й у плані ролі та значення вказаних систем у сучасному соціально–економічному житті України, її регіонів та світу в цілому.

За системним підходом, зокрема, за неадиптивною властивістю соціально–економічних систем, ринок праці горизонтально і вертикально зв'язаний з міграційною підсистемою, функціонує як наслідок низки перехресних, опосередкованих зв'язків між останніми. Наведену схему взаємодій між цими системами конкретизують очікувані та непередбачувані впливи соціально–економічних, фінансових, демографічних, освітніх чинників.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Попри те, що упродовж тривалого часу, особливо в останнє десятиліття, питання вивчення міграційних процесів та функціонування ринку праці розглядали різні наукові школи в Україні (вчені науково–дослідних інститутів, знаних університетів – Т. Драгунова, Е. Лібанова, О. Малиновська, С. Пирожков, І. Прибиткова, М. Романюк, С. Чехович, М. Шульга, У. Садова, О. Риндзак, О. Грішнова, С.

Калінін, В. Лагутін, Л. Лісогор, Н. Лук'янченко, Ю. Маршавін, М. Мурашко, А. Никифорова., В. Онікієнко, В. Петюх В. інш.), суб'єкти державного регіонального управління, громадянського суспільства, у здійснюваних наукових розвідках актуальність взаємозв'язку цих важливих підсистем не вщухає, а навпаки, вимагає досліджувати ці питання у нових площинах. Висновки щодо можливих тенденцій структурних змін на ринку праці можна отримати через призму специфічних проявів, взаємозв'язку функціонування працересурсної та міграційної підсистем регіонів України, через з'ясування особливостей зв'язку та взаємозалежності останніх в різних аспектах (соціально-економічному, фінансовому, освітньому, демографічному, інтеграційному).

Метою статті є визначення особливостей функціонування працересурсної та міграційної систем України під впливом соціально-економічного, фінансового, інтеграційного, освітнього, демографічного чинників.

Результати дослідження.

Процеси на регіональному ринку праці як підсистемі, що віддзеркалює перехрестя різних економічних інтересів щодо попиту і пропозиції праці, тісно переплітаються та накладаються певним чином на процеси працевлаштування економічно активного населення, які відбуваються в територіально-міграційних системах (ТМС). В цьому плані підсистема ринку праці та міграційної функціонують та розвиваються задля досягнення спільної мети – створення умов для працевлаштування тимчасово незайнятого населення регіону.

Взаємозв'язок та зумовленість функціонування працересурсної підсистеми (ринку праці регіону, країни) та територіальної міграційної системи (ТМС) визначаються специфічними особливостями, що породжені суперечностями соціально-трудових відносин на ринку праці, масштабними проявами нерегламентованої зайнятості, низьким рівнем заробітної плати тощо.

Кризова ситуація на ринку праці (масштабне безробіття серед осіб працездатного віку, проблеми зайнятості молоді, зниження рівня заробітної плати тощо) задає поштовх (формує імпульси) до активізації міграційних настроїв різних вікових груп населення, передусім української молоді, які через політико-економічні причини втратили надію бути офіційно працевлаштованими і змушені поповнювати сегмент тіньової зайнятості. Зростаючі міграційні настрої примножують потенціал міграції населення, сприяють переведенню його в активну форму, що посилює зв'язок ТМС з ринками праці зарубіжних країн.

Оцінюючи сучасний стан ринку праці України та працересурсної ситуації загалом, необхідно враховувати потенційний вплив низки ризиків, які можуть суттєво позначитися на функціонуванні працересурсної сфери. Це передусім: ризики глобальної економіки, що матиме наслідком зниження припливу прямих іноземних інвестицій в Україну; активізація бойових дій на сході України; розгортання Росією «гібридної війни» у нових сферах, що може обумовити поглиблення політичної та/чи економічної нестабільності в країні; загострення внутрішньополітичної кризи (урядова та/чи парламентська кризи), що посилює економічну нестабільність; прискорення інфляції що призведе до надто жорсткої монетарної політики, та гальмування економічної активності в цілому тощо [1]. Запобігання зазначеним ризикам має бути включено до пріоритетних напрямів політики держави у 2017 р.

Очевидну на перший погляд логіку функціонування працересурсної та міграційної підсистем конкретизують очікувані та непередбачувані впливи політичних, економічних, фінансових, соціальних, демографічних, культурологічних, освітніх чинників.

Демографічний чинник. Демографічний спад в Україні характеризується скороченням загальної чисельності населення через різке зниження народжуваності і негативне сальдо міграції. За умови збереження цієї тенденції експерти прогнозують до 2050 року скорочення загальної чисельності населення ще на 10 млн. осіб. На цей час майже половина населення матиме вік понад 45 років, частка осіб віком 60 років і більше збільшиться в 1,5 разу, а осіб віком 80 років і більше – в 3,4 разу [2, с.9]. В умовах постаріння населення високий рівень трудової міграції веде до зменшення носіїв людського капіталу та його якості (виїжджає

«кращий» людський капітал – науковці, професіонали, кваліфіковані робітники). Так, внаслідок відтоку за кордон науковців, кількість яких за роки незалежності через скорочення фінансування й закриття НДІ, нестачу необхідного лабораторного обладнання, а також через відсутність «державного усвідомлення» щодо потрібності їхніх наукових досліджень державі чи бізнесу скоротилась втричі. Супроводжуючим чинником цих суспільних процесів є відсутність гідної роботи для представників науки, освіти, охорони здоров'я та таке ганебне соціальне явище як бідність, яке перешкоджає виконанню людським капіталом свого основного призначення – приносити дохід відповідно до отриманого рівня освіти. Через трудову міграцію реалізуються механізми пониження і часткового подолання для трудящих–мігрантів соціальних загроз, а отже, зростають шанси отримати представникам людського капіталу соціальний захист працею та гідну винагороду на зарубіжних ринках праці. Тож спостерігаючи за цією непривабною картиною в українському соціумі, можна стверджувати, що можливості формування та розвитку високотехнологічних робочих місць, впровадження інноваційних технологій відповідно до задекларованих сценаріїв регіональних стратегій і як наслідок структурний зсув у сфері зайнятості на їх користь залишається під питанням.

Соціально-економічний чинник. При дослідженні взаємодій ринку праці та міграційних систем необхідно звернути увагу на появу такої притаманної українському суспільству особливості як прекарність («вразливість»). Філософи і соціологи трактують прекарність як «вкрай нестабільний спосіб життя і роботи без довгострокових гарантій і надійного заробітку особливо у стосунку до розповсюдження «нестандартної» зайнятості» [3]. Власне прекарність пояснює переміщення частини зайнятого населення з офіційного сектора економіки до неофіційного, тіньового, зростання масштабів неформальної зайнятості та її значний вплив на соціально-економічну ситуацію в країні. У європейських країнах в умовах структурних змін прекарність є властивою не тільки мігрантам і найбіднішим, молоді й студентам, робітникам фізичної праці, але й працівникам бюджетної сфери (держслужбовцям, лікарям) [3]. В аспекті структурних змін на ринку праці України поширення прекарності веде до зростання сегменту тіньового ринку праці та неформальних видів зайнятості. Погіршення структури зайнятості, зниження заробітної плати, трудової мотивації та економічної активності має своєю зворотною стороною орієнтацію економічно активного населення на внутрі – та міжрегіональні переміщення, виїзд за кордон, де трудящі – мігранти очікують на забезпечення гідних умов праці.

Економічний чинник посилює взаємозалежність трудової та міграційної підсистем через галопающий характер такого ганебного соціального явища як бідність. Сьогодні до причин зростання її масштабів та повернення до високого рівня попередніх років додається складна політико-економічна ситуація в країні, збройний конфлікт на Сході країни. За даними Міністерства соціальної політики України, бідними є майже четверта частина українських домогосподарств. Бідність торкається працюючого населення з вищою освітою, працюють у сферах освіти, науки, охорони здоров'я, а також стосується таких вразливих груп як внутрішньо переміщені особи, багатодітні сім'ї, люди з інвалідністю, представники сільських громад, діти-сироти та ін. За даними Держкомстату України, за 2015 рік реальні доходи українських громадян скоротилися на 21,2%. У 2016 р. при запланованому зростанні номінальних заробітних плат очікувалося збідніння українців ще на 10% [4]. Станом на серпень 2016 р. за даними Інституту демографії та соціальних досліджень НАН України 24% населення України є бідними. За розрахунком по доходах 8% населення проживало нижче затвердженого прожиткового мінімуму (на той час становив 1227 грн.). Якщо брати фактичний прожитковий мінімум, то бідними є 59% населення [5].

Бідність (особливо тотальна бідність серед працюючого населення), втрата людьми місця праці, а підприємствами – кваліфікованих працівників, скорочення купівельної спроможності населення, здешевлення робочої сили відносно європейських показників тощо – є тими причинами, що активізують внутрішні та зовнішні переміщення української робочої сили. В цих умовах взаємодії між підсистемою ранку праці та міграційною підсистемами

регіону є найтіснішими, найщільнішими та взаємодоповнюючими, оскільки через міграцію реалізуються механізми зниження і часткового подолання для трудящих–мігрантів соціальних загроз в підсистемі ринку праці. Напрями державної політики зниження рівня бідності, які мають відображення в підсистемі ринку праці, це: реформа заробітної плати, зміна методики розрахунку споживчого кошика та його складу, здійснення політики щодо зменшення частки комунальних послуг у структурі доходів населення тощо.

Задекларовано підвищення рівня мінімальної зарплати з 1 січня 2017 року до 3200 грн. розцінюється як “реальний крок боротьби з бідністю”. Проте, як прогнозують експерти, підвищення мінімальної заробітної плати буде дещо послаблено через зменшення обсягів субсидування житлово–комунальних послуг, заплановано чергове підвищення вартості електроенергії. А отже, поступ у боротьбі з бідністю є незначним. Тому, не зважаючи на те, що зазначені державні рішення сприяють синхронізації дій у підсистемах ринку праці та ТМС на користь першої, тобто формують законодавче та соціально–економічне забезпечення позитивних структурних змін на ринку праці, все ж у цьому взаємозв’язку ТМС є ведучою підсистемою, оскільки сприяє вирішенню питань працевлаштування для більшості населення працездатного віку.

Фінансовий чинник. Статистичні дані свідчать, що приватні грошові трансферти українських трудових мігрантів в Україну становлять більший відсоток ВВП, ніж прямі іноземні інвестиції і офіційна допомога в цілях розвитку разом узяті. У середньому, домогосподарство з довгостроковими трудовими мігрантами у 2014 році отримало близько 4 348 доларів США у вигляді переказів [6, с.30]. І якщо для більшості домогосподарств з мігрантами, грошові перекази становлять їх основне джерело доходу, все ж залишається частина домогосподарства, розмір доходів яких є вагомим потенціалом інвестицій в економіку України. Отже, через врахування фінансово–економічного чинника можна робити певні припущення та будувати сценарії напрямів розвитку ринку праці та відповідно перспективних структурних змін на ньому. Розвиток малого та середнього бізнесу лише в частині інвестицій в економіку через приватні грошові трансферти в Україну дозволить створювати нові робочі місця в конкурентоспроможних секторах економіки не лише для трудових мігрантів, які повернулися додому, але й сприятиме формуванню усвідомленню своїх дітей, що праця в Україні є найвищою цінністю.

У випадку як зовнішньої, так і внутрішньої трудової міграції, з одного боку, знижується офіційний рівень безробіття, зменшується навантаження на регіональну службу зайнятості щодо організації працевлаштування громадян в тих регіонах, як є активними постачальниками внутрішніх трудових мігрантів. Відтак активізацію внутрішньої та зовнішньої трудової міграції можна розглядати як додатковий механізм вирішення питань з працевлаштуванням українських громадян на ринку праці. Але з другого боку, через скорочення пропозиції робочої сили в окремих регіонах місцеві роботодавці мають невирішені кадрові питання через відсутність необхідних працівників для заповнення вільних робочих місць і вакантних посад.

Крім економічних диспропорцій у розвитку окремих регіонів, близькості до кордонів, налагоджених міграційних та міжкультурних зв’язків [6, с.37], домінуючими причинами розподілу мігрантів за окремими регіонами є військові дії в зоні АТО та переміщення в інші регіони внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Зміна політичної та економічної ситуації в країні, процеси масових міграцій населення, військові дії на Сході України, підписання Україною низки міжнародних угод, направлених на економічне зближення з ЄС, актуалізують *проблему інтеграції* ВПО у місцеві громади та потребують формування відповідних механізмів їх адаптації та інтеграції. Пошук шляхів вирішення основних питань гідного працевлаштування ВПО здійснюється Державною службою зайнятості України, органами регіонального управління, за підтримки громадянського суспільства. При вирішенні питань працевлаштування ВПО необхідно враховувати особливості професійної структури вивільнених працівників з Донецької та Луганської областей. Найбільш

вразливими до безробіття стали працівники вугільної промисловості та металургії, працевлаштування яких обмежене відсутністю відповідного попиту на них на ринках праці інших регіонів. У зв'язку з цим достатньо гострим постає питання організації професійного навчання цих працівників на професії, що є конкурентоспроможними у регіонах їх нового проживання. Таким чином, з метою сприяння підвищенню рівня зайнятості та зниження рівня безробіття серед ВПО державна політика у цій сфері спрямовується на виконання пріоритетних завдань за такими основними напрямками: стимулювання економічної активності ВПО, у тому числі і тих, що були економічно неактивними до переміщення; створення тимчасових робочих місць для ВПО та стимулювання роботодавців до використання гнучких форм зайнятості; стимулювання роботодавців до працевлаштування тих, хто переїхав з окупованих територій та зони проведення АТО; сприяння підвищенню підприємницької активності серед ВПО; посилення ролі державної служби зайнятості в забезпеченні реалізації активної політики зайнятості; організація професійного навчання ВПО за професіями, що користуються попитом на інших регіональних ринках праці; запровадження додаткових інструментів сприяння зайнятості для ВПО за рахунок донорської допомоги; вдосконалення законодавчої бази у сфері реалізації прав на зайнятість ВПО. Таким чином, реалізація державної політики щодо зайнятості ВПО в регіоні дозволить у поточному періоді максимально реалізувати всі резерви розвитку регіонального ринку праці, а у перспективному – наблизити його структуру до рівня, що відповідає стратегічним орієнтирам розвитку регіону.

Особливістю сучасного етапу модернізації суспільства на європейському рівні є поява «п'ятої свободи» – свобода руху знань (поряд з чотирма свободами руху – капіталу, робочої сили, товарів і послуг). Відтак важливим стає розгляд ще одного чинника – *освітнього (академічного)*. Щороку в Україні активізується потік академічних міграцій за кордон в рамках різноманітних академічних обмінів і програм для студентів, педагогів, дослідників. Посилюється тенденція академічної мобільності, в межах якої українська молодь, отримавши західні дипломи, зможе реалізувати (працевлаштувати) себе як закордоном, так і в Україні. За своїми масштабами і наслідками цей процес сучасні дослідники називають новою міграційною хвилею, яка принесе величезні втрати інтелектуального потенціалу українських громадян, особливо молоді. Зростання прагнень українців – випускників західних вишів бути працевлаштованим у західного роботодавця та включитися у соціально–трудові відносини на закордонному ринку праці можна розглядати як загрозу національній безпеці в частині незворотної втрати людського капіталу української молоді. Академічний аспект взаємозв'язку працересурсної та міграційної підсистем переконує, що ринок праці, який поступово втрачатиме конкурентоспроможних фахівців, зазнаватиме впливу незворотних негативних наслідків та втрачатиме можливість перспективних інноваційних структурних змін відповідно до глобалізаційних та всеукраїнських трендів суспільно–економічного розвитку.

Висновки. Таким чином, зовнішня та внутрішня трудова міграція є тими процесами, які опосередковують зв'язки між підсистемами національного й регіонального ринків праці, міжнародним ринком праці та власне міграційною підсистемою. Величезні обсяги трудової еміграції вимагають покращення її регулювання на державному та регіональному рівнях з метою «узгодження інтересів» функціонування працересурсної та міграційної систем. Дії держави у міграційній сфері мають бути спрямовані, з одного боку, на створення умов для скорочення виїзду на заробітки за кордон українських кваліфікованих робітників, вчених, освітян, студентської молоді (більш активна роль відводиться підсистемі ринку праці) та заохочення повернення мігрантів на батьківщину. З другого, в сфері державної політики має перебувати захист прав громадян, які працюють за кордоном, забезпечення більш сприятливих можливостей їх працевлаштування у зарубіжних країнах (простежується взаємозалежність міжнародного ринку праці та територіальної міграційної підсистеми).

Література

1. Макроекономічний прогноз–2017: економіка та людина [Електронний ресурс] / Аврамченко К. та ін. ; Інститут суспільно-економічних досліджень. – Режим доступу: <http://iser.org.ua>.
2. Міграція в Україні: факти і цифри [Текст] / Міжнародна організація з міграції (МОМ), Представництво в Україні. – 2-ге вид. – Київ, 2013. – 15 с.
3. Сеймур, Р. Ми всі вразливі: про концепцію «прекаріату» та її хибні використання [Електронний ресурс] / Річард Сеймур // Спільне. – 2012. – 14 вересня. – Режим доступу: <http://commons.com.ua/mi-vsi-vrazlivi-pro-kontseptsiyu-prekar/>
4. Беднеющие украинцы помогают удерживать цены в стране [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://nabludatel.net/page/bedneyushhie-ukraintsy-pomogayut-uderzhivat-tseny-v-strane>.
5. В Украине 24% населения находится за чертой бедности, – Минсоцполитики [Электронный ресурс] // Espresso. TV. – 2016. – 10 августа – Режим доступа: http://ru.espresso.tv/news/2016/08/10/v_ukrayne_24_naseleniyya_nakhodytsya_za_chertoy_bednosti_mynsospolytyky.
6. Міграція як чинник розвитку в Україні [Електронний ресурс] : Дослідження фінансових надходжень, пов'язаних з міграцією, та їхнього впливу на розвиток в Україні // Міжнародна організація з міграції (МОМ), Представництво в Україні. – Київ, 2016. – 116 с. – Режим доступу: <http://www.iom.org.ua/>

Стаття надійшла до редакції 10.05.2017

© Семів Л. К., Лалакулич М. Ю.

References

1. Avramchenko, K. *Macroeconomic Forecast–2017: economy and people*. Available at: <http://iser.org.ua>
2. *Migration in Ukraine: Facts and figures*. (2013) (2nd ed). Kyiv: International Organization for Migration (IOM). Office in Ukraine.
3. Seymour, R. (2012, September 14). We are all vulnerable: the concept of "precarious" and its false use. *Spilne*. Available at: <http://commons.com.ua/mi-vsi-vrazlivi-pro-kontseptsiyu-prekar/>
4. *Ukrainians that became poorer help fixing prices in the country*. Available at: <http://nabludatel.net/page/bedneyushhie-ukraintsy-pomogayut-uderzhivat-tseny-v-strane>
5. *24% of the population of Ukraine is below poverty line*. (2016, August 10). *Espresso. TV*. Available at: <http://ru.espresso.tv/news/2016/08/10>
6. *Migration as a factor of development in Ukraine. Research of financial income related to migration and their impact on development in Ukraine*. (2016). Kyiv: International Organization for Migration (IOM) office in Ukraine Available at: <http://www.iom.org.ua/>

Received 10.05.2017

© Semiv L., Lalakulych M.